

ЭНДСИЭЛЛИ

Намуууусун хабыата

135 сыл атынны ууһу күнүгэр төрүттээнитэ

2003 с.
От ыйын
17
күнэ
чэппиэр
№ 86
(9248)

Улуус баһылыгы мунһабыттан бэлитээннэр

От ыйын 15 күнүгэр улуус баһылыгы планерка-тыгар ааспыт нэдиэлэ нэһиликтэргэ сылдыбыт бөлөхтөр салайааччылары иһитиннэри оҥордулар. Ол курдук баһылык солбуйааччыта М.Д. Кокарева иһитиннэригэр, Хатын Арыыга 78 үлэтэ суох ыччат баар, онтон 14-дэ эрэ үлэлээх уонна дьарыктаах буолуу киинигэр учуокка турар. Хатын Арыыга түөлбөнүн үлэ сайдыбыт, общественнай үлэ ситиһилээхтик барар. Граф Бизрэгэр ыччат киинигэр 3 газооператор үлэлиир, киинилэр хамнастарын хантан көстөрүнөн ылан төлүүллэр. 1 Хомустаахха арыгылааһын сытыгыт турар. Нэһилик үрдүнэн 1 иһэр дьэ кэргэн баар, ону таһынан биллэбэттэрин иһэр дьон элбэх.

XXX

Никольскай, Партизан, Уөдэй нэһиликтэригэр сылдыбыт бөлөх салайааччылары правовой-тэрийэр управление на чальнига А.Г. Новгородов уонна улуус мунһабын председателэ Н.Н. Баишев иһитиннэригэр, Никольскайга компьютердара суох, кулууптара кирдээх, сууйуллубата ырааһыт, оскуола капи-

тальной өрөмүөҥнэ наадылар. Мед-үлэниги уларытталарыгар туруорсубуттар. Партизаннар үчүгэйдик дьаһанан үлэли олоһоллор, бу нэһиликкэ улахан детсад тутулла турар, баһылык В.Г. Алексеев үлэлиир былаана киэн. Уөдэйгэ үтү харчытын ыһы уонна күөллэрин туһунан боп-пуруостары туруорсубуттар. Күөллэрэ протокаға устан барар кутталлам-мыт, онон дамба оҥоруутун туруорсаллар. Сибээс мөлгөх.

XXX

Арбынча сылдыбыт бөлөх үлэтин туһунан баһылык солбуйааччыта В.Р. Петров иһитиннэрдэ. Арбынча кулууптарыгар вывеска суох, детсадка капи-тальной өрөмүөҥнэ харчы көрдүүлэр. «Илгэ» ПО маҕаһынын сбиэдиссэйэ бородуктаны бэйэтин чааһынай массьынагынан таһар. Онон өрүс угуор сытар 3 нэһиликкэ бородукта таһарга массьына наадатын эһиттэр. Өрүс угуор сытар нэһиликтэргэ ГСМ саппааһа суох. Фрунзега кулууптары истиэнэтэ суула-ары турар. Котельнай кулуупка кубулдан тутуу бы-таанык барар, маһа кыайан эрбөнэ илик. Фрунзе үрдүнэн биир эрэ телефон (дьаһалтаға) баар, телефон суоҕун биир сүрүн төрүөтүнэн нэһиликкэ кыайан төлөөбөтө буолар. Көбөкөҥгө быһыл детсад үлэҕэ ки-риэхтээх. Тутуутугар кыра сыһаһалар бааллар.

XXX

Киин ВУЗ-га 18 оҥо кирибит. ЯГСХА-ға Нам улуу-туттан 4 студент эбиллибит. Оскуоланы медалына бүтэрибит 9 оҥоттон 8-на үрдүк үөрэххэ кирибит.

Бэлитэнэ В. РЫКУНОВА

Улуус нэһиликтэригэр

ДЬОН САНААТЫН, КЫҤАЛҔАТЫН ҮЛЛЭСТЭР

(Бүтүүтэ. Иннин 58 №-гэ көр)

2. ФРУНЗЕҔА...

Фрунзе дьобус бөһүөлэ, оттон кыһалҕалара ботуччу

Биһигини баһылык Ядрихинскай И.Г. көрүстэ. Оскуолаға уонна оҥо сададыгар сылдьан объекттар туруктара үчүгэй диэн түмүккэ кэллибит. Манна оҥо ооньуур площадкага тутуулар наада эбит. Онтон балыһа оҥо олох мөлгөх туруктааҕын көрдүбүт. Иван Гаврильевич фельдшер пенсияға тах-

саары солбук көрдүүрүн, дьон-сэргэ тиистэрин турта куһаҕанын, онтон элбэх ыарыы үөскүүрүн, ону туоратарга Көбөкөҥгө тиис оҥорор пуун наадаатын эттэ. Быһыл фрунзелар урут ситэ тутулуубатах котельнайы чөлүгөр түһөрөн, садраан культура киинин тутар баҕалаахтар. Ол таһыгар турар эмиз ситэ тутулуубатах икки этэстээх таас дьэҕэ балыһа, библиотека, дьаһалта дьэҕэлэрэ кириэхтэрин сөп. Мунһаахха дьон-сэргэ телефон, пилорама, үтү харчыта турганник кэлэрин туруоруста. Онуоха Дмитрий Панкратьевич нэһиликкэ бюджеты таһынан кириэр харчыга аһам-мыт счета арылыннагына кассир Намтан тийиһэн ылан, нэһиликтэргэ кэлэн түнгэтиэн сөптөөбүн быһаарда. Аны кассир хамнаһа 600 солк. эрэ буолан, ким да үлэлиэн баҕарбатын, харчыны кассиртан атын киһи ылаа көнүллэмэтин эттэ. Нэһиликкэ суопшар штата көрүллүбөтө эбит. Ону таһынан «Илгэ» ПО үтү тутар уонна переработкалыыр сыаҕар санитарнай ирдэбиллэринэн туспа дьэ, булуус тутулуохтаах диэн түмүккэ кэллилэр. Дьон-сэргэ, салаалта кыра дэриэбинэ олоҕун баһылык уонна киһи солбуйааччыга кэлэн билсиптэригэр махтаньылар.

3. КӨБӨКӨҢГӨ...

Бу сыла Көбөкөҥгө оҥо саада тутулуохтаах. Котельнайга Дьокуускай куораттан ОДьКХ министерствотын иһинэн үлэлиир «ГУ ДРСО» тэриилтэ үлэһиттэргэ тахсан үлэли сылдыһаллар. Балыһа турута олох куһаҕан, муостата төлөйдөөх, үктэһэннэхэ түһэ турар. Атын сиргэ көһөрөр икки суол баар эбит. Бастатан-начальной оскуола дьэтигэр көһөрүү, иккис вариант-түөрт квартиралаах саҕатык дьэни атылаһан ыһыы уонна тепло-трасса таһыгар көһөрүү. Бу ик-киттэн бастакы суол ордугун баһылык Дмитрий Корякин бэлиттээтэ. Маҕаһыныгар өрөмүөн ытытыллара өтөрүнэн күүтүллүбэт. Эмиз Арбынча курдук күннэ 1,5 т. үтү тут-тара олоһоллор. Кэники кэмгэ дьон-сэргэ мас-сыһа, мал-сал атылаһаары сүөһүлэрин туттубуттар, онон ынах сүөһү аһсаана аҕы-аабыт. Көбөкө ОДьКХ-та быһыл сааскытан Модуттан, Көбөҕөйттөн турба атылаһан 4,5 км. водопровод тардыллыбыт. Манна анаан хас би-ридии 700 солк. биэриэхтээх. Онтон волонтердар элбэх үлэни оҥор-буттара киһи хараҕар быраһыллар.

Окко кириэхтэ дьэри водопроводу ситэрэн кэбиһэхтэ

П.П. Ядрихинскай аатынан культура киинигэр буолбут мунһаахха нэ-һиликкэ суол-иис, сибээс мөлгөбүн кэпсээтэ. Сибииннэ иитиэхтэрин баҕараллар эбит, эдэр ыччат үлэтэ суоға бэлитэннэ. Маннаха улуус ба-һылыга чааһынай предпринимательствонан дьарыктаньаахха наадатын о.д.а. сүбэлээтэ. Дьон-сэргэ балыһаға кырдыаҕас дьон үлэлиллэрин, эдэрдэргэ үлэ миэстэтин турар биэрбэттэ-рин туһунан эттилэр. Дмит-рий Панкратьевич Көбөкөн, Арбын, Фрунзе курдук нэһи-ликтэр олоһун нэһиликкэ-нэ түмсэн, бэйэтин күүһүн уонна государство көмөгүн холбоон сайдыы суолуктар ту-руохтаах диэн түмүккэ кэллэ

ДОСИПОВ

Бэрээдэк оҥо сааска чингэтиллэр

ОҦО ДЬЫЛҔАТЫГАР - УРАТЫ КЫҤАМНЬЫНЫ

Ааспыт нэдиэлэ улуус баһы-лыгы солбуйааччы М. Д. Кокарева салайар бөлөҕө Хатырхык, Хатын Арыы, 1 Хомустаах нэһиликтэригэр сылдьан сокуоннай саастарын ситэ илик оҥорор дьыалаларыгар комиссия (КДН) үлэтин тула кэпсэ-тии тэрийэн манна сыһаннаах эл-бөх уустук боппуруостары дьүүллэ-стилэр, быһаарыстылар. Ону таһы-нан социальнай объекттар туруктары билсиптилэр.

От ыйын 9 күнүгэр Аппааныга түөлбө балаһыгар комиссия чили-эннэрэ нэһиликкэ баһылыгы, акти-вын, олохтоохторун кытта көрсөн Марина Дмитриевна улуустаағы КДН састаабын, былаанаммыт үлэни биллэһиннэрэн мунһабы саҕа-лаата. Комиссиялар буруйу оҥор-буттары мээрээ тардыһан мунҕур-даммакка, сүрүн соруктарынан бу-руйу оҥорууну сэрэтии, ол иһингэн олохтоох общественноһы бэйэлэ-рин тула түмүү буолуохтаах диэн тоһоҕоолоото. Дьэ кэргэн иһигэр, оҥорор ортолоругар араас быһыла-аннарга тиэрдэр түбэлтэлэри сэрэ-тэр, оҥо быраабын көмүскүүр инни-тэн улуус комиссията социальнай-психологическай сулууспа тэриллиитин туруорсар. Манна 4 штат көрүллүөхтээх, ол иһигэр 3 психолог.

Улуустаағы КДН эппиэттир секретара М. А. Ядрихинская ко-миссия ханнык сокуоннарга, акта-ларга олобуран үлэтин ыһгарын кэпсээтэ. Матрена Андреевна 18 нэһиликкэ тэриллибит комиссиялар боломуочууларын, бырааптарын, ол иһигэр төрөппүттэри ыстараап-таһыһын туттууларын, бланкалары, докумуоннары толорууну ситиһили быһааран кэпсээтэ, сүбэ-ама биэр-дэ.

Улуустаағы дьэ кэргэн уонна ыччат управлениетин начальнига У. П. Атласова иһитиннэригэр дьэ кэргэнгэ уонна оҥорго соци-альнай көмөҥү оҥорор киин 5 ула-хан нэһиликкэ салааланан үлэли-ир, 1999 сылтан улууска «Дьэ кэр-гэн» программаны былааннаах үлэ ыһтыллар, оттон ыччаты кытта үлэҕэ нэһиликтэргэ бөсхоломмут специалист штата көрүллүбэт, ол да буоллар нэһиликкэ айы лидердэр сиб бааллар, ыччат общественнай холбоһуктарын соһа тэриллэн ыччат перепиһэ түмүктэнэн эрэр,

сайынгы кэмгэ «Подросток» опе-рация чэрчитинэн 5 нэһиликкэ оҥорор сынһанар лааһыр дара аһыллан үлэлиллэр диэн кэпсээтэ. «Абитуриент» штаб уонна М. Д. Ко-карева салайар координационнай сүбэ үөрэххэ туттарсааччыларга, төрөппүттэргэ анаан от ыйын 10 күнүгэр «Аһаҕас аан күнэ» ыһтыл-ларын иһитиннэрдэ. Манна даһатан М. А. Ядрихинская төрөппүттэри сэр-эттэ: өскөтүн абитуриент куорак-ка сылдьан арыгы, пибэ иһэн ми-лицияға түбөстөбүнэ штраф ирдэ-нэр уонна оҥо аата компьютергэ кириэр, үөрэххэ тутар комиссияга иһитиннэри ыһтыллан киһини туттарсааччылар испиһэктэригэр-тэн тутта усталлар.

ИДьУО иһинэн ПДН инспекто-ра Л. П. Москвитина улуус үрдүнэн 108 оҥо учуокка турарын иһитин-нэрдэ, ол иһигэр Хатын Арыыгтан 5 оҥо (Граф Бизрэгин кытта), Лена Прокопьевна оҥор арыгылааһын-нарыгар болгомтону күүһүрдөргө ыһтырда, улахан оҥор киксэри-лэринэн 5-6 кылаастар оҥорло арыгылыыр түбэлтэлэрэ улууска баалларын сэрэттэ.

Хатын Арыыга КДН бэс ыйын 6 күнүгэр тэриллибит, председате-линэн талыллыбыт В. Г. Кутаркин нэһиликкэ бу сыла социальнай хайысаға ыһтыллар үлэлэри сити-һили кэпсээтэ. Барыта 2217 киһи (1046 эр киһи, 1151 дьахтар) оло-ро, 742 хаһаайыстыба баар нэһи-ликкэ 14 - 30 саастаах ыччат аһ-саана 458, итигэртэн 18-гар дьэри саастаахтар - 177, 18 - 30 сааста-ахтар - 281, итинник саастаах үлэ-тэ суох ыччат - 78 (ол иһигэр дьэ-рыктаах буолуу учуотугар 14 эдэр киһи сылдыар). 163 студент баарыт-тан үрдүк үөрэххэ 84, орто анал үөрэххэ 39, начальнай идэ биэрэр үөрэх тэрииллэригэр 40 оҥо үө-рэнэллэр. Республика таһыгар 15 оҥо үөрэнэр. 30-гар дьэри саастаах 52 эдэр ыал баар, итигэртэн биридии оҥорлоохторо - 39, икки оҥорлоохтор - 12, үс оҥорлоох 1 дьэ кэргэн. Сыл саҕа ланыаһыттан бөһүөлктэри ырааһырдыһа, тупсарыһа баһа-ам үлэ субботник бэрээдэгинэн ыһтыллыбыт. Спортзал олохтоох-тор күүстэринэн ситэриллибитин бары билэбит, уопсайа 280 киһи кыттыбыт. Билигин манна чуҕас-тыы Граф Бизрэгэ, Бөтүг о.д.а.

бөһүөлктэр ыччаттара эмиз кэлэн дьарыктаналлар. Түөлбөлөр, аһалар түмсүүлэрэ, дьаһалта, оскуола о.д.а. кыттыгыһан, көбүлэһиннэринэн Сиздэрэй, Дириг күөллэр тулала-рын, Аппааны, Кыһыл Дэриэбинэ уулуссаларын, ыһахтыыр сири ыраастааһын, Дириг Күөлгэ уу куттары тэриллибитэ. Салгыы үлэҕэ анаан нэһиликкэ бүтэйин ту-тууга 10500 солк. хомуллубут, «Туй-маада-лизинг» ГУП иэс суотугар төттөрү ылбыт уу баһар массьы-наны атылаһаһыта ыаллартан 148 тыһ. солк. хомуулуохтаах, олоһ-нугар 200 солк. уу куттар талон биэрэллэр, ону таһынан нэһилик-кэ мунһааҕа анал фонданы тэрий-эргэ быһаарбыт. Кладбище күрүөтүн тутууга матырыяал бө-лөһмөһүт. Ий саҕаланьытыгар эм-чит А. П. Егорованы ыһтыран аҕа-л-быттарыгар 31 киһи эмтэммит.

Улуус комиссията салгыы нэһи-ликкэ социолога С. К. Новгородова, оскуола психолога Н. С. Саввина, социальнай педагога Т. М. Никифо-рова үлэлэрин билсиптилэр, ыһыгы-ыларга эһиптэтиллэр.

Л. НОВОГороДОВА

САРСЫАРДА

(ОҦорлорго)

Халлаанга күммүт
Хараһын аста,
Хараһа күммүт
Хотторон саста.
Сиртэн сиик көтөн
Халлаанга тахсар,
Күөх былгыт буолан
Унаара устар.
Күөрүгэй чыгыһаах
Көрүлэн эрэр,
Кэригэһиһаах
Көҕө кыһыл этэр.
Көмүһү тула
Күн сиргэ ыста,
Дьон-сэргэ туран
Үлэли барда.
Орлор, чэйин!
Тэллэхтэн тэйин!
Күн үөһэ ойбут,
Хааһыгыт сойбут.
Эргиллэн сүүрүн,
Үлэлэн күүрүн!
Саһа күн, уруй!
Сандаара турууй!

В. Уиницкай - СЭКИ

(Улууска оҥор үлэлиир, сынһанар лааһырдарыгар ыһтыллыбыт рейдэ туһунан биһиги анал корреспондент Д. Осипов бэлиттэһиннэрин таһыат 2-с стр. быһыт)

Өлүөнэ өрүһүнэн төһөн иһэн нэһилик-тэргэ көрбүтү-истиһити ырытыһар тобоостоох.

Үлэни уонна сынньалангы дьүөрэлээн

ЛААБЫРДАРБЫТ ТУРУКТАРА ХАЙДАБЫЙ?

Быйылгы дьылга оҕо сайынгы сынньалангын тэрээнигэр үлэлэр олунньу ыйыгар сабаламмыттар. Ол курдук олунньу ыйга дьарыктаах буолуу кинин кытары үөрэх управлениета волонтерскай хамсааһынгга, учебнай-производственной биригээдэлэргэ конкурс ыыпыттар, кыайылаахтарга үбүлээһин көрүллүбүт. Билигин хас оскуола аайы баар учебнай-производственной, волонтерскай биригээдэлэргэ барыта 517 оҕо хабыллыбыт. Оҕолор сайынгы сынньаланнарыгар анаан улуус коллегиятын мунньахтара буолбуттар, ведомстволар икки ардыларынаабы комиссия тэриллэбит.

топопов үлэлээбиттэр.

Онтон «Лингва» республикатаабы француз тылын үөрэтэр лаабырга бардыбыт. Тийибиһит уу-чуумгу, им-ным. Орлор үөрэнэ олодохторо дии санаабыһыт, Суоттуга экскурсияга барбыттар. Быйыл «Лингва» лаабырга Аммантан, Сунтаартан, Уус-Алдантан о.д.а. республика араас улуустарыттан 30, онтон Нам улууттан 20 оҕо сылдьар. Францияттан, Дьоккуускайтан учууталлар кэлбиттэр. Бу лаабыр үбүлээһинэ үөрэҕири министрствотын нөҕүө кэлэр буолан астар-үөллөрү үчүгэй.

махтал сурук туттарылына, ээрдэ тыллал этилиннилэр. Лаабыр итиллээччилэрэ ырыанан-тойугунан, сахалы үгүкүүнэн мустубут дьону эбэрдэлээтилэр. Биһир түгэни бэлиэтиэхпин баҕарабын. Лаабыр

Хатын-Арыыга...

иитиллээччигэ Паша Колесова Нам селотун ыраастаабыттарыттан Чабылган-Винокуров уулуссата саамай кирдээһин туһунан кэпсээтэ. Бу уулусса дьон-сэргэтэ бөхтөрүн-сыыстарын ыраастана, хомуна сылдыалларыгар баҕараахха. «Эрэл» орлоро үөрүүлээх быһымайгы кэнниттэн остолобуойга ырааһынныктаабы остуолга олордур, онтон салгы айылҕага сынньана бардылар. Биһиги айаммытын салгыбыт уонна Хатын-Арыыга тийэбит.

Хатын-Арыыга...

Хатын-Арыы орто оскуолатын интернатыгар аны лаабыры үөрүүлээхтик аһыга түбэстибит. Оҕолор остуорууа туруорбуттар, үгүкүүлээтилэр, ыллаатылар. Чахчы да чабылхай түтөннөр, дьобурдаах оҕолор. Мин ити этиибэр сыыспатах эбиһин, тоҕо диэтэр бу «Дьобур» лаабыр 6 кылаастара сылдыаллар эбит.

Ону аһан суот-ахаан өтгүн диригэтэн үөрэтэллэрин кэнсиэр эмигэр энтин араас эрийдээх-буруурдаах суоту суоттаптытара туоһулуур. Лаабыр «Дьобур» тургутук-тестерин онорон үрдүк бааллары ылбыт оҕолор кэлбиттэр. Бу оҕолор Нам улуунун чиһин араастаһымнаах олимпиадаларга көмүскүүлэрэ уонна үрдүк ситиһиллээхлэрэ саарбаа суох буолуутун бу лаабыр ситиһиэхтээх эбит. Күн айы үөрэнэллэр, олимпиадаларга, матмашруттарга, матбоддарга кытталлар. Билигин тургунан үрдүк бааллаах Олесова Саша, Кириллина Таяна, Петров Илья, Сидоров Максим иһэллэр. Лаабыры улуустаабы үөрэх управлениетын математика методика Семенова И.Г. салайар. Онтон ФТИ физика факультетын устудьуона Э.Сивцева, СГУ ПИ информатика факультетын устудьуона Л.Семенованна педагогическай практикаларын бараллар. Бу лаабыр ураты суолта ууран Дьяконова В.Н. салайааччылаах улуустаабы үөрэх управлениетын делегацията лаабыр үлэтин биллестэ. Республикаабы колледж учууталлара Миронова А.Н. уонна Павлов А.Н. кэллэлэрин күүтүллэр.

Урукку дьылларга лаабыр оҕолорун бордодуктанан эрэ хаачыйаллар этэ. Бүгүнгү рейдэ биһир сүрүн сыалынан ити хатыллама тын хонтурооллааһын буолла. Сылдыбыт лаабырдарбытыгар оҕолор того-хана аһы олороллор. Билигин баһаары утары автоматическай сигнализациялар оҕолор ховор бары лаабырдарыгар баар буолуохтаахтар. Ону таһынан баһаарган сэрэхтээх буолууга үөрэти эмиэ ытыллыахтаах. Уопсайынан, лаабырдар туруктара үчүгэй диин түмүккэ кэлибит.

Д.ОСИПОВ

Намга...

«Лингва» лаабырда сыйдыанбаран Намга төнүнүбүт. Онно «Эрэл» волонтердар лаабырдарын магнайты сезонун үөрүүлээхтик сабыы быһытыгар-майгытыгар сырыттыбыт. Бу лаабыр өссө 5 сыл анараа өттүгэр, «волонтер» диин өйдөбүл суох эрдэбинэ, бөһүөлэги ырааһырдыыга, оскуола таһын хо-

Намга...

муйууга үлэлэрин саҕалаабыт. Аан бастаан лаабыр Нам I № орто оскуолатын производственной үөрэхтэһингэ учуутала Максимов И.Н., онтон социальная педагог Огорокова А.П. салайыттар. Бизе сыл иһигэр Нам селотун араас оскуолаларыттан 180 оҕо араас сылта бу лаабыр иһин ааспыттар. Оҕолор үлэбэр эрэбуолбакка, бэрээдэктэ үөрэммиттэр. Ол курдук ИДН сотрудниктара бэрээдэги тутууу, табах боургутун о.д.а. туһунан бэсиэдэлэри ыһгаллар эбит.

Ону таһынан бэстилэтинэн ытарга үөрөспүтүтэр, спортивнай күрөхтэһиллэри, интеллектуальнай ооньуулары ыһпыттар. Лаабыр бастыг волонтердарыгар, «ветераннарыгар» бөлөхтөр, махтал суруктар туттарылынылар. Ол курдук Захаров Проня, Колесова Паша, Румянцова Света, Собакин Олег о.д.а. оҕолор бэлиэтэнилэр. Лаабырда элбэх сыратын, кыһамныгын уурбут Огорокова А.П.

Тыа сирэ ырыынак усулуобуйатыгар

1966 сыллаахха «Бурдуктан уонна да атын тыа хаһаайыстыбатын культураларыттан туруктаах үрдүк үүнүүнү ситиһэр инниттэн мелиорацияны кизгичтэритэр туһунан» диин ССКП КК ыам ыйынаабы Пленумун уурааба тахсан итиннээх сыһыаннаах бары үлэлэр государство бюджетинэн толору үбүлэни ытытылар буолбуттара. Ол иһинэ ходуһаны төрдүттэн оноруу, бааһынаы солоһун ороскуотун 50 бырыһыанын государство уунара, аһарын хаһаайыстыбалар бэйэлэрэ төлүүллэр.

«Бүлгүттээх» нүөлсүтэр системата 1972 с. бырайыага оҕоһуллан нөҕүө сылыгар үлэбэ кириэн Сытыганга диэри уу куллубута. Бу икки көстөн ордук усталаах, бизе нэһилиэк бааһыналарын, мөччирэнэрин хабар сиигирдиллэр система Саха сиригэр саамай чөпчөк сыаналаах (150 тыһ. солк.) ороскуотунан оҕоһуллубута. Кини тэнийэн, тутата сыллата кэнээн иһэн Союз үрэллээбиттэн туһаныллыбат буолбута, турбата-тэрилэ ыһыллыбыта, урускаламмыта. 1994-1995 сс.

рийэригэр И. В. Охлопков ааспыт сылга 300 тыһ. солк. тыа хаһаайыстыбатын министрствоттан ылан насос, трансформаторнай подстанция булуна, ону таһынан турбаны о.д.а. атыылаһына, тутуу-тангы үлэлэригэр бэйэтэ 275 тыһ. солк. ороскуоту уйуна.

Нүөлсүтэр система үлэтин-хамнаһын билсигэ тыа хаһаайыстыбатын министрствотын эппиэттээх үлэһиттэрэ Андросов Василий Степанович, Герасимов Владимир Петрович тахсаннар Хамаҕатта нэһилиэтин сиринэн аһар система сүннүн көрдүлэр, нэһилиэк баһылыга Б. И. Корнилов уонна кини дьонун тыла-тыһы өстөрүн, этиилэрин иһитти-

диэки нэһилиэнньэ туруорсуутунан Намнаабы «Сельхозтехника» АО (Лукин С. В.) ууну балаача хачайдаан система күөллэрин толортоон истэҕинэ, үбүлүүр тэрилтэтэ эстэн, тохтоон хаалбыта.

Кэниги икки сылга курааннаан аларга сүөһү уулуур да уула-ра аччаан барбыттар. Система сүннүүгөр бааһынаах улуус биһир кизэн туттар бааһынай хаһаайыстыбатын салайааччыта Охлопков Иван Васильевич бэйэтин эрэ туһатыгар ууну хаһаан туһанарын сөбө суоһунан ааһан, сайылыктар, даачалаахтар уонна ыһылаах хаһаайыстыбалар кыһалбаларын учуоттаан, бүтүн «Бүлгүттээх» систематын туһага таһаарыахха диин улуустаабы тыа хаһаайыстыбатын управлениетыгар тыл көтөхпүт. Президент программатыгар сөп түбэһиннэрэн «Бүлгүттээх» система иккис тыһынын ыларыгар ТХУ кылаабынай агронома Новиков Захар Иванович И. В. Охлопков тыһын элбэхтэ сүүрдүлөр-көттүлөр. Намга билигин сиигирдиллэр системаны чөлүгөр түһэригэр тирэниэххэ айылаах сөптөөх анал программа суох буолан үбүлээһини аһарар тэрилтэни нөҕүө улуустан булдулар. Бизе улууну хабар регионнаабы эксплуатациялыр управление начальнига Герасимов Владимир Петрович көмөтүнэн «Мүрүттээҕи водовод» систематын тыа хаһаайыстыбатын производственной кооператива (предс. Н. Н. Оллонов) бэйэтин иһинэн үбүлээн биһир мөлүйүөн кубическай метр ууну «Бүлгүттээх» систематыгар кутары ситиспиттэр. Онуот ыйын 4 күнүгүгү туругунан 400 тыһ. куб. м ууну И. Охлопков система сүннүүнэн астарбыта Отой муостатыгар тийдэ. Аҕыах хонугунан Эбэ сайылыгар тийэр туруктаах. Долохоно аннынан Өлүөнэ тас үөһэ уолан салгыы үлэлиллэрин мөһөйдөөбөтүгүнэ уонна үбүлээһин кэмигэр оҕоһулунна-бына сороктарын толорорго эрэллээхтэр. Бу саҕалааһын үлэни тэ-

лэр. Бу ый иһинэн анаан-минээн тахсан система сүннүн тилэри көрөр, кини бырайыагар сага ой-өбөс күөллэри үөскэтиини үөрэтөр баҕалаахтарын биллэрдилэр. Маны таһынан системаны туоруур муосталары онорууну, ерөмүөннээһини ытыһы көрөргө сүбэлэстилэр. Онуот «Бүлгүттээх» систематыгар сыһыаннаах нэһилиэк баһылыктара бэйэбит этиилэргитин бэлэмни сылдыаргытыгар көрдөһөбүт.

«Бүлгүттээх» системата иккис тыһынын ылан эрэригэр тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кылаабынай агронома З. И. Новиков ороула улахан уонна системаны туһанарга сага сонун этиилэрдээҕэ үчүгэй. Ол курдук «Бүлгүттээх» системата бэйэтэ туһунан үбүлэниитин ситиһэргэ улууска анал программа баар буоллаһына (холобура, «Энсиэли» программата) табыга стаабын этэр. Оччобуна Мүрү ууну куттарар систематыттан үбү «умналааһынга» тийиэ суох этибит диһир. Кырдыга да онук. Улахан улуустар бэйэлэрэ анал программалаахтар, оно үбү о.д.а. тех. средстволары булууларыгар тирэхтээхтэр.

Бүгүнгү туругунан «Бүлгүттээх» уутуттан ойбос күөлү үөскэтэн В. А. Герасимов 10 га хортуоппуйгар, 2 га сүбөкүлэтигэр ууну ыстарар кыахтаах. Ону таһынан И. В. Охлопков «Агайбан» бааһынаыгар 30 га хортуоппуй, 8 га хаппыыста ыһытыгар ууну куттарар. Система онун буллара эһиһиллэһин ыһыны инэ элбээбэ, сайылыкка тахсыы көхтөөх буолуоҕа. Онуот Хатын Арыы, Бөтүн, Модут уонна Хатырык нэһилиэктэрэ эһиһиллэһин «Бүлгүттээх» уугун көдүүстээхтик туһанына-га ылсыахтара диин эрэнэбит.

И. ЕРЕМЕЕВ,
республика
утулээх агронома

Хамаҕаттаба...

Аан бастаан Хамаҕатта орто оскуолатын иһинэн тэриллэбит «Солнышко» оҕо площадкатыгар сырыттыбыт. Ииттээчи Петрова Я.Р. 1-тан 4 кылааска диэри үөрөнөр 24 оҕону ахсаанга, сахалы, нууччалы санааны сайаастык этэргэ о.д.а. үөрэтэр эбит. Оҕолор үөрэнэн баран сөтүөлүүллэр, сүүрэн-көтөн ооньуулар, куоталаһаллар. Лаабыр салайааччыга Федорова М.И. итиллээччилэрин үстэ аһаталларын, иккис сезон үлэлиэхтэҕинэ, техника, уматык суоһун бэлиэтэтэ.

Эмиэ Хамаҕатта оскуолатыгар уолаттар мас суора туралларын көрөбүт. Бу «Эргон» лаабыр волонтердара начальнай оскуола туту-

ууттар үлэлиллэр. Онтон кыргытара обуруот аһын хото олордубуттар. Иллэн кэмнэригэр сөтүөлүүллэр, волейболлуулар. Хамыһыһа оҕолор олус ырахан уонна туһалаах үлэни онороллорун көрөн аһылыктарыгар харчы көрөргө эрэннэрдэ. Ону таһынан оҕолор хамнаас ылыахтаахтарын кэпсээтилэр. Ордук таһаарылаахтык Миша Пестряков, Яша Про-

Чуолкайдааһын КИМ ДА УМНУЛЛУБАТЫН

Улууспут хаһыатын от ыйын 3 к. №-гэр «Хамаҕатта дедомун итиллээччилэрэ» дьин испиһэккэ 1943-54 сс. бу дедомна олоҕорбут, ол эрэн испиһэккэ киирбэккэ хаалбыт маньык дьон бааллар.

124. Аргунова Матрена Никифоровна-Нам селотугар типографияга үлэлээн баран пенсияга тахсыбыта.

125. Лукин Илья Ильич-Аппааньттан төрүттээх, Карл Маркс аатынан колхозка үлэлээбитэ, эдэр сааһыгар күн сириттэн барбыта. Кыһына-Суздадова Александра Ильинична, врач, 1 Хомуустаах балыһатын сэбиэдиссэйэ.

126. Иванова Евдокия Павловна-Кыһыл Таастаахтан төрүттээх, Хамаҕаттага үлэлээбитэ, билигин пенсионерка, Аппааньга олоҕор.

Сибидиһиһэлэри Е.П. Иванова эбэн киллэртэрдэ

Ийэ дойдуну көмүскээһин — ытык эбээһиһэ

СУЛУУСПАТТАН КУОТУНАР УУСТУК УОННА СААТТААХ ДЬЫЛАЛА

публикаҕыгар байыаннай учуот тэрээһинигэр уонна ытыгытыгар сыһыаннаах правительство 71 №-дээх уураага тахсыбыта. Манна байыаннай учуокка туруохтаах эрээри онтон куотунар гражданны булан ылар инниттэн ИДМ салаатына куораттар уонна улустар ис дьыалага отделларын паспортнай-визовой сулууспаларыгар дьону быстах уонна байстайааннай пропискага туруоруох иннинэ военкоматтары кытта тэҥнээһин

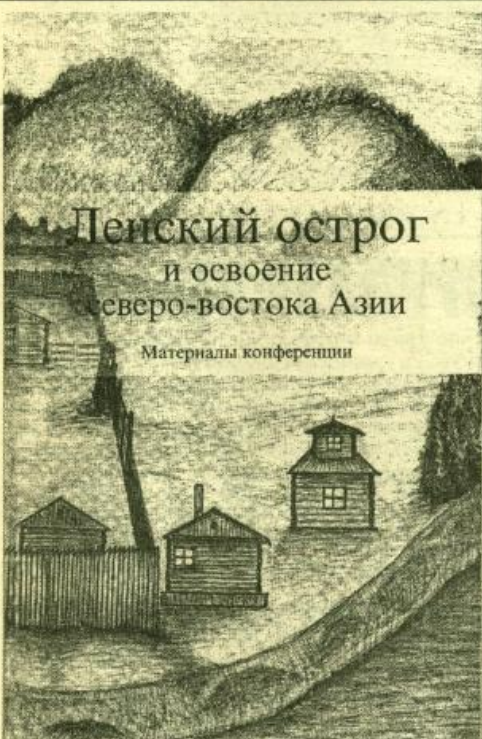
ытыгылыахтаага ыбыллыбыт. Оттон Российской Федерация гражданствотын ылыбыт дьон туһунан ый аайы военкоматтарга биллэриллиэхтээх. Мантан антаха быраабы харыстыыр органнар военкомнары кытта байыаннай учуоттан куотунар дьону ирдээһингэ холбуу былаан оностуохтаахтар.

Уураах 2-с чааһыгар улустар, куораттар муниципальнай териллиилэрин баһылыктара, предпрятиелар, терилтэлэр салайааччы-

лара (бас билли көрүнгүттэн тутулуга суох) хас бирдии үлэһит байыаннай учуокка туох-хайдах сыһыаннарын быһаарыахтаахтар, сааһынан хапсар гынан баран байыаннай учуокка турбат үлэһиттэр туһунан военкоматтарга биллэриэхтээхтэр итинэн байыаннай учуоттан күрэнэр дьону ирдээһингэ уонна военкоматка аҕалыта көмө оҕоруохтаахтар. Салгыы государственной аккредитацията суох үөрэх заведениеларын салайааччыларга эмиз ити курдук байыаннай сулууспаттан куотунар дьоннору быһаарыахтаахтар, маньаха сокуон быһыгытынан байыаннай сулууспаттан отсрочка бэриллэбэтин өйдөтүөхтээхтэр.

Онон ити ахтыллар уураах дьын-чачы олохо киллэр түгэнигэр армияттан «хайһардыыр» олус ыарахан дьыала буолсу. Эбиитин хас эмиз төгүллээн түбөстөххинэ отой да мас куораты таарыйбакка түрмэ, хаайыы киһитэ буолуохха сөп. Ол кэриэтэ 2 сылы сымьаһабы быһа ытыранбаран сулууспалаан, иэһи боруостаан дойдутар эргиллэн кэлэрин сүүс төгүл ордук.

Бэчээксэ В. КАСЬЯНОВ
балаһиһэтэ

Ленский острог и освоение Северо-востока Азии

Материалы конференции

на общественнона правительство «бастакы Ленскэй остурук Намга турбута», онон: «...Администрация и общественность Намского улуса просят принять во внимание эти исторические обстоятельства и ввести Намский улус в программу мероприятий празднования 370-летия со дня основания города Якутска и вхождения Якутии в состав России»

ра чуолкай.

Петр Бекетов кэлиитигэр сахаларга улахан былаастаах Мьмах уонна Лөгей кинээстэр буолаллар. Тыһын ол сағана суох эбит. Онон бастакы остурук сирин Мьмахтан оҕус тиригэ эрэ сирин дьин албыннан көрдөөн ылыгытырын туһунан номох үйэлэри куоһаран «Атыр тиригэ» дьин сир аатыттан көстөрө биллэтин II Хомуустаах сирэ буоларын итэриһиллээх.

Исторической наука докторын Иванов В.Н. «Якутия в составе Русского государства (XVII век)» 2002

неджерьянан Михаил Николаевич Дьяконов буолаллар. Барьта 200 тыһыынча солкуобай үбү булан ышпыгытара. Онон Евгений Карлович дойдутун историйтын чуолкайдааһынга улахан далааһынаах үлэлэри онордо уонна өссө да ыта туруо дьин эрэнэбит.

2003-2005 сс. туһаайыллан «Энсиэли хочото — ытык сир» дьин бырайыак оноһулан гуманитарнай чинчийэр институту кытта салгы үлэлэр ытыгыллан эрэллэр. Холбуура «Мурчукуларбыт» донэбит да биир да үһүйээнгэ, сэхэнгэ, ясак

Нам оҕоньор төрүөтүттэн сағалаан үгүс дьон төрүччүлэрин онорууга культура управлениета гуманитарнай чинчийэр институту кытта биригэ үлэлээһини сағалаатыбыт. Учуонайдар этэллэринэн атын улус фольклора, номохторо быраагы кэли уонна олохтоох кыраайы үөрэтээччилэринэн, ону тэнгэ кэнник кэмнэргэ хомуллубут. Нам уллуһугар чолчу онук үлэ анаан барбатах, түбөнэ түһэн эбэтэр таарыйа кэпсэтиилэртэн эрэ хомуллубута бэрт аҕайах. Ол үлэлэр суньуларынан научно-практической конференция

ҮЛҮҮСПҮТ ИСТОРИЯТЫН БИГЭРГЭТЭР КИНИГЭ

дьин 2001 сыллаахха алтынны 26 күнүгэр 855 №-дээх этии киллэрибит

ысыраапкабытыгар, «что касается уточнений и предложений администрации Намского улуса о местонахождении первого улуса». Ссылки на сборник ...С.В. Бахрушина и С.А. Токарева в 1953 г., не дают основания утверждать, что «предки известного тойона XVII в. Мьмаха владела местностью» поскольку «владельческих» записей намских тойонов на эту местность в архивных источниках XVII в. до сих пор не обнаружено...» дьин 21.11.01. № 01-356/799 ысыраапканан чуғаһаптаахтара. Ол иһин культура отдела «Ленский острог» дьин программа суруйан улус урукку баһылыга А.Н. Дьяконов өйөөһүнүнэн, үгүс сыраалах үлэлэр түмүктэринэн Саха сирэ Россияга холбоһуутун 370 сылын бэлиэтээһингэ республикага бастакы республиканский научнай-практической конференцияны Ленскэй остурук исторической бастакы турбут сиритэр ытыгыты ситиһиппит.

Конференция үлэтин түмүгүнэн Нам уллуһугар бастакы остурук турбутун мөккүөрэ суох учуонай эйгэ дьэнкэртэ. Резолюция ытыгыллан правительствога, министерствога, улахан сүрүн терилтэлэргэ тарьатылыгыта, бэчээккэ тахсыбыта. Саха сирэ Россиянын холбоһууларынын 370 сылын көрсө улуска ытыгылыбыт үлэлэр суньуларынын «Ленский острог и освоение северо-востока Азии» дьин кинигэ тахсыбыта улусту историйтын биир кэрдийэ бигэтик бигэргэммитин көрдөрөр улахан документунаан буолар. Бастакы Ленскэй-Якутский остурук кэнниги Саха сирин столицатынан буолдута уонна бүтүн хотугулуу-илин Азия холбоһууттар суолтатынан остурук исторической турбут сирэ кэнниги туризм курдук улахан экономической суолталаах сүрүн киириитигэр ол улуска улахан сабыдылаах буола-

сыгыта тахсыбыт кинигэтигэр (архытыптан саға булбут буолуон сөп, конференция кэмгэр ити туһунан этилибэтэ) «... в своей челобитной Парфен Ходырев оставил небезынтересное наблюдение о Намском улусе: «... у того Мьмаха под городом юрт с полтора и по иным сторонним речкам живут братья ево

книгэтигэр түбөнөн көстө илигэ учуонай эйгэ интэриэһин тарта. Энсиэли хочотун былыргытыттан сағалаан, Омой эһэбит, Нам оҕоньор аҕабыт, Мьмах кинээс убайыт туһунан чолчу историктар анаан-минээн ырытылыдарынан кимтэн килинээхтигин, хантан хааннаахтытын ыйданаҕа дьыа этибит.

XVII үйэ дойдутун суньу госту уларьыар кэмгэр Мьмах бэйэтин нуруотун интэриэһин көмүскээн Россия ыраахтаагытын колониялынай политикатын утары бастакы өрө турууну онорбута. Исторической наука доктора Иванов В.Н. «Якутия в составе Русского государства (XVII век)» дьин кинигэтигэр атамаан Иван Галкин 1634 с. күүс өтүгүнэн былааһы Парфен Ходыревтан былдырыгар Мьмах уолун Ибейи аманат (заложник) быһыгытынан ылар. Ибейтан 10 киһи ылар, оттон Мьмах атамаан Галкинга 720 киһи уонна 10 киис сағыннары биэрэн уолун босхолоур. Парфен Ходырев челобитнайыгар «... что если бы Галкин «не выпустил» из аманатов Ибей Мьмахова «за две недели до рождества Христова и после того до крещения за две дни изменили... князцы подородные», то якуты «были бы под высокою рукою навеки не отступны и ясак бы с себя давали по вся годь». Ол кэм саха нурутун баскөс ытык киһитин Мьмагы «таннарыахсыт» дьин сағалааһыннара төрдүттэн сыһата итинтэн да көстөр.

Колонизализм аан дойдута тэнибит кэмгэр, кыра, маньах сайдылыах омуктар сийикти сүтөр кэмнэригэр саха омуга эстибэккө-ойдубакка симэлийбэтээр Мьмах кинээс улахан сүдү оруоллаах Улус культурытын «Энсиэли — ытык сир» дьин бырайыгынан дойдубут сағалааны историйтын кытта Мьмах үтүө аатын, олобун үйэтиги, улус фольклорун, номохторун хомуууга, түмүүгэ, үөрэтигэ,

тытыллан түмүктэр, этиилэр, быһаарылыр тахсыахтара дьин эрэнэбит.

Саха сирэ Россия государствогыгар холбоспуга 370 сылынан Нам уллуһугар 2002 сылга ытыгылыбыт үлэлэр түмүктэринэн «Ленский острог и освоение северо-востока Азии» дьин кинигэ Нам уллуһун историйтын бигэргэтэр документунаан буолар. Бу республиканский научно-практической конференция тытыллан түмүктэр, этиилэр, быһаарылыр тахсыахтара дьин эрэнэбит.

Пленарнай чааһыгар правительство бизс урдүкү үлэһиттерин кытта Т.И. Замятин дакылаатынан баһылык солбууааччыга Горохов Н.Х. кыттыбыта, президиумна олоҕорбута. Саха Республикатын правительствотын уонна СР НА ГЧИ «Якутия — форпост освоения северо-востока Сибири, Дальнего Востока и русской Америки» Бүтүн Россиятаагы научнай-практической конференциятыгар республика улустарыттан эмиз Нам уллуһа бастакы республиканский конференцияны тэрийбит уонна исторической суолталаах улус буолан делегациянан ытырыллан кыттыбыта.

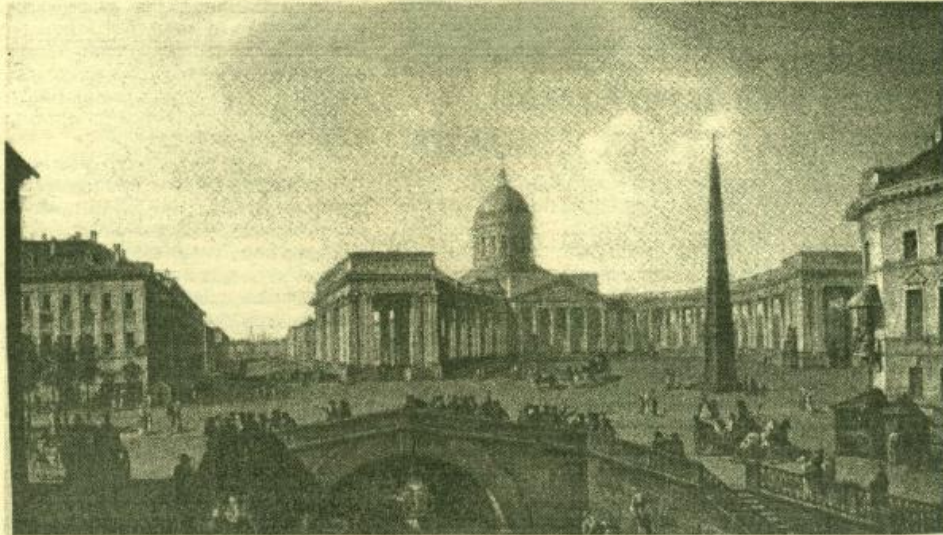
Саха сирэ Россияга холбоспуга 370 сылыгар культура отделын «Ленский острог» программатынан улусту историйтын научнай өтүгүнэ туруорууга улахан үлэни ышпытыгарынан улус урукку баһылыгар А.Н. Дьяконовка, солбуйааччыгар Н.Х. Гороховка, дьаһалта өтүтүтэн көмөлөспүт бары үлэһиттэргэ, кинигэ тахсарыгар спонсордаабыт нэһилик баһылыктарыгар, терилтэ салайааччыларыгар улахан махталытын тийэрдибит.

Ульяна СИВЦЕВА,
Саха Республикатын
культураатын туйгуна,
культура отделын
информационнай-
методической киһини
методиһа

Омуктар сийикти сүтэр кэмнэригэр саха омуга эстибэккэ-ойдубакка симэлийбэтээр Мьмах кинээс улахан сүдү оруоллаах.

Санкт-Петербург 300 сыла БЫСТЫСПАТ СИБЭЭС САЙДА ТУРДУН

Санкт-Петербург. Казанской собуор көстүүтэ

Биһиги Сахабыт сирэ Санкт-Петербург куорат историята сабаланыабыттан кинини кытта өрүү салданан барар быстыспат бөвө ситимнээх. Россия улуу реформатора, ыраахтаабыта Петр I Ыйаабынан Саха сиригэр Россия Наукатын академията I уонна II Камчатскай экспедицияны тэрийэн ыһыһыта. Россия Наукатын академията Саха сирин кытта ити көмтөн ыла бэрт чугас, ыкса сыһаннаах, сибээстээх. Россия Наукатын академиятын учуонайдара Саха сирин бастаахы историктар суруйан, үөрэтэн, үлэлээн хаалларбыттар биллэрин Санкт-Петербург архыыптарыгар ууруллан сыталлар. Итилэргэ тирэбириэн учуонайдар, историктар үлэлииллэр. Саха сиригэр улахан суолталаах үлэни

огорон хаалларбыттарын саха норуота урдүктүк сыаналыыр. Россия атын ханнык да куораттарынаабыт Санкт-Петербург куоратын кытта ордук чугас уонна истин сыһаннаахпыт диибит. Петр I коннигтэн Екатерина II Саха сирин үчүгөйдик чинчиттэриттэ, үөрэттэриттэ. XVIII үйүбү Саха сиригтэн Хангаласта Софрон Сыраанап, Уус-Алдан Бороһонуттан Сэһэн Ардыахыап Санкт-Петербургта Екатерина II ыраахтаабыта тийиэннэр сахаларга Россия политиката хайдах ыттылыахтаабыт туһунан көпсөтөн, ситиһии бөвөнү ситиһэн кэлбиттэрэ. Бу куорат Саха сирин элбэх кинигин үөрэтэн, кадрьан хааччыа олоһор. Манна үлэли хаалбыттар, олохсуй-

государственной университетка, медицинскай, педагогическай училищеларга, ПТУ-ларга элбэх саха ыччата үөрэммитэ. Агардас бу куораттан иитиллэн тахсыбыт суруйааччы элбэҕэ сөхтөрөр: Тэки Одулок, Георгий Борисов, А.В. Кривошапкин, Василий Лебедев, Н.С. Тарабукин, Степан Тимофеев, Семен Ермолаев, Галина Кэптүкэ о.д.а. Саха сирин дуобакка бастаагы гроссмейстера, Нам уола А. Азаровэмиз ити куоракка үөрэммитэ. А. Азаров үөрэнэрин саана Ленинград куорат хас да төгүллээх дуобакка чемпиона буолуоталы сылдьыбыта. Нам Хатырыгыттан төрүттээх СГУ историческай факультетын преподавате-

лэ, историческай наука кандидата П.А. Слепцов Ленинград куораттаагы историко-этнографическай музейга научнай практиканы баран, дьарыктанан ити куоракка кандидатскай диссертациятын көмүскээбитэ. Аҕа дойдуга сэриигин саана 900 күннээх блокадаҕа, Ленинград куораты элбэх саха студенттара, саллааттара көмүскэспиттэрэ. Ити куораты көмүскээннэр сырдык тыһынардын толук уурбуттара. Санкт-Петербург губернатору В. Яковлев Саха сириттэн төрүттээх, өлүгүмү куоратыгар төрөөбүт, кыра оҕо сааһа бу Саха сирин өлүгүмүтүгэр ааһыт кини буолар. Саха сиригэр, өлүгүмүтүгэр кэргэнинээн хаста да сыһыан, күүлэйдээн барбыттар. Бу соторутааҕыта кинини Россия правительствотын председателин солбууааччытынан анаабылар. Аан дойдуга биэр кыраһыабай куоратынан биллэр Санкт-Петербург куораты муора таһыгар турарынан, элбэх арыллардаабынан, муосталаабынан, элбэх кыраһыабай дьиэлэрдээбинэн Италия сиригэр баар Венеция куоракка майгынантан, сорохтор «Северная Венеция» дьин ааттыллар. Санкт-Петербург элбэх арыллардаах, олортон саамай улаханнара Васильевскай арыы буолар. 300-тэн тахса муосталардаах. Санкт-Петербург Саха сирин сайдытыгар сабыдыала туһунан да көмнөммэт улахан. Москваны кытта сибээстээхпит буолан баран, Санкт-Петербург кытта сибээспит үгэс курдук хас эмэ үйэлэргэ быстыспат биэ ситимнээгинэн биллэр. Ошон Санкт-Петербург 300 сылын бэлиэтиир өрөгөйдөөх үбүлүөйэ — бу биһиги, сахалар, эмиз бырааһынньыкпыт буолар. Инникитин даҕаны хардарыта көдүүстөөх дууһабунай, культурнай, экономикай өттүнэн элбэх өрүттээх сибээстэрибиз чэчири, сайда туруохтара дьин эрэнэбит.

Дмитрий УСОВ,
Нам с.а.

ИҢИРЭХ ТЫЛЛАР

Убаастыыр биригэ үөрэммит үөлээннээхпитин **ГУЛЯЕВ Петр Петровичи** 50 сааскын туолбут үөрүүлээх күнүгүнэн итигитик-истинник эбэрдэлиибит! Баҕарабыт чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, үөрүү-көтүү аргыстаах үһүн, дьоллоох ологу, бары көмөгү иһин махталбытын тиэрдэн туран өрүү дьоллоох-соргулаах буол, ыарыы ыалласпатын, куруутун ситиһии эбэрдэстии!

Эбэрдэни кытта биригэ чораммит табаарыстарык, 1971 с. выпускнистара

Күндүтүк саныыр кэргэммин, ийэбитин, эбэбитин, Хамаҕатта олохтообун, үлэ, тыыл ветеранын, улуус Боччоттаах гражданын **ВИНОКУРОВА Ульяна Федотовна** 70 сааскын туолбут үөрүүлээх күнүгүнэн итигитик-истинник эбэрдэлиибит! Биһиги туспуттар ахсаабат кыһамньын, сылаас сыһыанын, бары үтүөнү иһин махтанабыт. Эйиһигинэн, киэн-холку көүстөөх, чөл куттаах-сүрдээх, дьонун-сэргэн туһугар элбэх үтүөнү онорбут дьонун киһибитинэн, киэн туттабыт. Күндү киһибитигэр бары кэрэни, доруобуйаны, сырдыгы-сылааны баҕарабыт, кэскилин кэтириг турдун, эппитин эбэрдэ буоллун дьин алгыбыт.

Э. к. кэргэмниг **Константин Саввич, оҕолорун, сиэннэрин, Сунтаартан Винокуровтар, Халыматтан Винокуровтар, Ивановтар** уонна бары аймах-бүлэ дьоннорун

Намнаабы 1 №-дээх прогимназия иитиллээччилэрин, үлэһиттерин, төрөспүтүгэр ааттарыттан **Намнаабы ГУП ЖКХ директоругар Кобяков А.Г., администрациятыгар, профкомугар, үлэһиттэригэр** детсадка материалнай көмөбүт иһин барҕа махталбытын тиэрдэбит.

Билигин уустук көмгө Намнаабы ГУП ЖКХ тэрилтэтэ детсадтыгар оҕолор ооньуур, сыһыанар площадкаларын тэрийэргэ анаан тутуу маһынан хааччыбытыгар айыы санаалаах, үтүө дууһалаах коллектив үлэһиттэригэр чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, эппиттээх үлэһиттэр айымньылаах ситиһиһилэри, сир үрдүгэр баар бары сырдыгы, кэрэни, дьолу баҕарабыт.

1 №-дээх прогимназия администрацията

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Министерство труда и социального развития РС (Я) объявляет конкурс на замещение вакантной государственной должности специалиста территориального органа министерства труда и социального развития РС (Я) в Намском улусе. Требования: высшее юридическое образование, стаж работы не менее 3 лет, желательное мужчина. Подробную информацию об условиях проведения конкурса можно получить в управлении социальной защиты населения и труда по адресу: с. Нам, ул. Октябрьская, 1. Каб. 212. Срок подачи документов не позднее 20 дней со дня опубликования объявления.

Нам с. киинигэр «Юбилейная» маҕаһынан таһыгар түөрт хостоох, олбуоругар ичигэс гаражтаах квартира атыыланар. Билсэр тел. 21-1-05.

Куплю 1-2-комнатную квартиру в панельном доме в с. Нам. Звонить в любое время. Тел. посредника: 21-938.

Продаются 6-месячные кролики. Тел. посредника: 21-227.

Продаются срочно, недорого системный блок. Тел.: 22-223.

Продам ГАЗ-31029 1996 г. в. Газ-бензин, отл. сост. За 90 тыс. рубль. Торг. Тел.: 22-125.

Считать недействительным паспорт 98 01 236191, выданный 27.11.2001 г. Намским УОВД на имя Винокурова Александра Ильича.

Считать недействительным паспорт 98 00 058953, выданный Намским УОВД 27.10.2000 г. на имя Далбаевой Марии Андреевны.

Считать недействительным паспорт 98 99 041121, выданный 25.08.1999 г. Намским УОВД на имя Жирковой Татьяны Николаевны.

Хатыр Арыы нэһилиэтин олохтоого ЭВЕРСТОВ Василий Софронович өлбүтүнэн кини уолугар, Искра нэһилиэтин олохтообор Эверстов Анатолий Васильевичка уонна бары чугас дьонугар диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Искра нэһилиэтин дьаһалтата, общественноһа
Иванова Екатерина Лукинична, Иванов Семен Николаевичка, кинилэр сиэннэригэр, дьизэ кэргэттэригэр тапталаах кийиттэргэ ИВАНОВА Анна Анатольевна эмискэ ыарахан ыарыттан ыалдьан өлбүтүнэн диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Намнаабы ИДЬУО коллектива
Биригэ үлэһит коллегатыгар Сивцев Николай Николаевичка, кини кэргэнигэр Сивцева Варвара Васильевнага, дьизэ кэргэттэригэр тапталаах аҕалара, аһалара, үлэ, тыыл ветерана, Алпааны олохтоого ЭВЕРСТОВ Василий Софронович уһун ыарахан ыарыттан ыалдьан өлбүтүнэн диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Намнаабы ИДЬУО коллектива
Табаарыспытыгар Кобяков Андрей Григорьевичка уонна кини дьизэ кэргэнигэр Балтылара, эднийдэрэ ИВАНОВА Анна Анатольевна ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытыгар диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Баишевтар, Эверстовтар дьизэ кэргэттэргэ

ИДЬУО ИҺИТИННЭРЭ КУЙААС КҮНҮГЭ УУТТАН СЭРЭНИЭХХЭ

Ааспыт нэдиэлэ балаҕа быһылааннардаах буолла. Ол курдук отыйын 7 күнүгэр күрүлүүр күнүс биэр киһи улуустары поликлинника кабинеттэригэр киирэн докумуоннардаах дьахтар суумкатын сойбоһут. Милиция үлэһиттэрэ суолун сойушпака 65 саастаах (!) Маймаҕа олохтообун, түптээх үлэтэ суох Э. тараччы тутан ылбыттар. Ити күн быговой комбинат истэнэр сыабыттан эмиз ити киһи, тутулдуон иннинэ, 1 тыһ. солк. харчылаах кумараанныгы кыбан тахсыбыт. Кырдыаҕас киһи эрэри эдэрдэргэ туох холобуру көрдөрөрүй?

Сарсыныгар киин бальына хирургическай отделениетыгар искэ быһабынан анныһылыбыт Аввакумов киирбит. Отыйын 9 күнүгэр Нам олохтоого А. биллэрбитинэн саҕа дьизиттэн 31 тыһ. солк. харчы сүһүт. Маныаха Хатырык олохтоого, 16 саастаах А. уорбалаанар. Ити күн Партизан олохтоого УАЗ массынатыгтан автовокзал аттыгар докумуоннарын уонна 200 солк. харчытын мөлиһиттэр.

Отыйын 10 күнүгэр Хамаҕаттан кутурбанаах сонун иһилиннэ. Кириэс Кыгыл аннынан боротоукаҕа кизэ 19 ч. саҕана 1 кылаас үөрэнээччигэ, 7 саастаах Ваня Матвеев ууга былдьаммыт. Отыйын 12 күнүгэр Маймаҕа аннынан куорат олохтоого Дочурин чааһынай катерьгар газ баллона эстибит. Ол түмүгэр Дьокуускай олохтоого, 35 саастаах Подымов 2-3-с степеннээх умайы баастарын ылбыт. Эмсэрдээбит киһини вертолетунан МЧС суһал бөлөҕө кэлэн куорат бальынатыгар киллэрибит. Ити күн Хамаҕатта олохтоого велосипедынан Намга «Илгэ» рынокка кэлбит уонна сатыы төннүбүт. Төрө дьизэргит 3 тыһ. солк. сыаналаах велосипедын тыаһа-ууһа суох мөлиһиттэр. Эмиз ити күн түүн Партизан олохтоого 44 саастаах Атласова хирургическай отделениегэ көмөҕө наадыан киирбит. Төрүөтэ — сүгэнэн кэрдил-

ли. Милиция үлэһиттэрэ бу буруйу онорууга уорбалаан эмсэрдээбит быраатын, Үөдэй олохтообун, урут сууттаммыт М. туһунан, сүгэни былдьаабыттар. Киһи эрэг куйахата күүрүөх дьулаан дьыала.

Араас бытархай буруйу онорон уонна арыгылаан 33 киһи кэлэн милицияга «Ыалдьыттаатылар». ГАИ-лар 115 транспорты бэрэбиэркэлээбиттэр, 46 түбэлтэҕэ боротокуол толоруллубут, көм да буоларын курдук 8 арыгы амсайбыт «шумахердартан» массыналара былдьанан штрафстоанкаҕа туроруллубут.

К у й а а с
к ц и н н э р
у ц и н ц л э р .
Сөтүөнү сөбүлэ-
эччилэр, балык-
сыттар, ууга сэр-
рэхтээх буолун. Бил-
бэт сиргитигэр сөтүөлээмэҥ!

Өрүс арыытыгар оттооччулар ууну туорааһына ураты сэрэхтээх буолун! Хас биридди оночо регистрациялаах, быһыһыр средстволардаах буолуохтаах.

Намнаабы ГИМС

РЕДАКТОР В.Г. КАСЬЯНОВ ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, — 21496; ; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; “НАМ” ТРК — 21632; иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционной издательской система — 21141	Төрүөтүн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энсиэли» хаһыат редакцията» государственнай учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуну хонтуруоллуур уонна регистрациялар РФ бачээккэ Госкомитетын СР региональной управлениетыгар 2003 с. бос ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — ПИ №19-0428. Сурукка ааккытын-суолугун, үлэһитин, дьизит аадырыһын чопчу ыйыт. Редакцияҕа киир-бит суруктар төнөрүллүбөттөр. Автор этэрэ хаһыат санаатымын мөлдүй биэр буолбат. “ЭНСИЭЛИ” - Нам улуунун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам с., Заложной ул. 4. E-mail: editor@namtsy.sakha.ru	Талыһына уонна таҕыһына “Энсиэли” хаһыат редакционной-издательской ситимигэр. Хаһыат Дьокуускайга “Сахаполиграфиздат” НППК бачээттөннэ, Орджоникидзе ул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бачээт. лис. Көпүл сыананан атыыланаар Индексэ — 54889. Тираһа — 1640 Бэчээкэ илии баттанна — 12:00 ч. 16.07. 2003 Сакааһын №-рэ — 86
--	---	---